

Esaiās : « Ecce Virgo concipiet et pariet filium, et vo-
» cabitur nomen ejus Emmanuël, quod interpretatur :
» Nobiscum Deus (a). » Cum illis homo; et « Maledictus
» homo qui spem suam ponit in homine (b). »

V. Audiant qui requirunt quis est qui natus est de
Maria. « Pariet Filium, inquit Angelus, et vocabunt
» nomen ejus Jesum (c). » Quare Jesum? Apostolus dicit¹ :
« Ut in nomine Jesu omne genu flectatur, coelestium,
» terrestrium, et infernorum (d). » Et tu quid sit Jesus,
dolosus cognitor nunc requiris? « Omnis jam lingua con-
» fitetur; quia Dominus Jesus² in gloria est Dei Patris (e), »
et tu adhuc modo quid sit Jesus nequiter perscruteris.

VI. Audi adhuc quid sit Jesus : « Pariet³ Filium et
» vocabitur nomen ejus Jesus. Ipse enim salvum faciet
» populum suum a peccatis eorum; » non alterius,
« salvum faciet populum suum. » Unde? « A peccatis
» eorum⁴. » Esse Deum qui peccata donat, si Christia-
nis non credis, crede, infidelissime, vel Judæis dicen-
tibus : « Cum sis homo, facis te ipsum⁵ Deum (f). Ne-
» mo potest dimittere peccata nisi solus Deus (g). » Illi
ergo negabant Deum, qui eum peccata dimittere non cre-
debant; tu ab eo peccata dimitti credis, et Deum dubitas
confiteri⁶. « Verbum caro factum est, » ut homo caro
promoveretur in gloriam⁷ Dei, non ut Deus in carnis
verteretur injuriam, sicut dicit Apostolus : « Qui se jungit
» Deo, unus spiritus est (h), » (et) quomodo non⁸ quando se

(a) Isaï. vii, 14. — (b) Jer. xvii, 15. — (c) Matth. i, 21. — (d) Philip. ii, 10.
— (e) Ibid. 11. — (f) Joan. x, 33. — (g) Luc. v, 21. — (h) 1 Cor. vi, 17.

¹ Cod. Laur. dicat. — ² Cod. Laur. Dominus noster Jesus Christus. —
³ Cod. Laur. paries, et deinde vocabis. — ⁴ Cod. Cass. populum suum unum
a peccatis eorum. — ⁵ Cod. Laur. te Deum. — ⁶ Hic detractis pluribus
verbis inextricabilis est Cod. Cass. sed ex Cod. Laur. corrigitur. In priori enim
desunt hæc verba : non credebant; tu ab eo peccata dimitti; unde phrasis
sine sensu remanet. — ⁷ Cod. Cass. gloria. — Hæc verba videntur abundare.

jungit Deus homini unus Deus est¹. Humanæ leges²
intra triginta annos litigiosas omnes³ interimunt quæ-
stiones; et Christus circa quingentos annos nativitatis suæ
causas præstat. Ortus sui lites patitur; status sui continet
quæstiones. Hæretice, desine judicare Judicem tuum; et
adora in cœlis Deum tuum⁴, quem Deum Magus ado-
ravit in terris⁵.... Cui honor est et gloria, laus et impe-
rium in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO VII.

In Natali Domini I.

*Legitur hic Sermo in Cod. XI Montis-Cassini fol. 262, cum nomine S. Augustini, cui sine dubio vide-
tur tribuendus. Reperiuntur duo circiter numeri in
Appendicis Maur. sermone ccciv, fol. 402; sed talis
similitudo non inficit hujus nostri auctoritatem, cum
e contra probabiliter ostendat illum esse verum Au-
gustini fœtum, qui in Appendice non nisi depravatus
habetur, cum nihil ex iis, quibus nititur Maurinorum
sententia, hic occurrat. Adde quod in Sermone nostro
laudetur liber III Esdræ, et Scripturæ nomine de-
signetur, quod sententiæ Augustini apprime con-
venit, eundem librum, ut Scripturam, citantis in
opere DE CIVITATE DEI, libr. XVIII, cap. xxxvi, ubi re-
fert factum aliquod depromptum ex capit. III. In edi-
tione Maurinorum post sermonem cxcvii collocandus
est, et accipit numerum in Natali Domini XIV.*

¹ Sic Cod. Laur. Cod. Cass. habet solummodo : Qui se jungit Deus ho-
mini unus Deus est. — ² Cod. Cass. male legis. — ³ Cod. Cass. male ho-
minis. — ⁴ Tuum deest in Cod. Cass. — ⁵ Hic plurima desiderantur.

SYNOPSIS.

I. Jussio indicit loquendi angariam. II. Angaria beata quæ ad unitatem Trinitatemque perducit. III. Divinitas una et trina. IV. Trinitas auri comparatione illustratur. V. Unus Deus, non tres Dii. VI. Christus, incarnatus ex Virgine, pastor, ovis, et aries. VII. Christi Nativitas annuntiata Pastoribus. VIII. Incarnatio dominica idoneis testibus est confirmata. IX. Deus nasci voluit, ut mori posset et morte nos ab inferis salvare. X. Deus conceptus et natus ex Virgine semper immaculata. XI. Uterus Virginis Deo non indignus. XII. Virgo concepit immaculata, et peperit per virtutem omnipotentis Dei. XIII. Deus uteri contactu fœdari non potuit, quia omnia munda mundis. XIV. Idem Eliæ et corvorum exemplo demonstratur. XV. Exemplo solis iterum confirmatur argumentum. XVI. Uterus Virginis in puritate factus. XVII. Locus ubi Deus Moysi apparuit sanctus fuit; quanto magis Mariæ uterus? XVIII. Filius Dei ut in fornacem ignis, ita in Mariæ uterum ingressus. XIX. Ex Virgine nasci potuit, qui sine semine germinare fecit virgam Aaron. XX. Virgæ germinantis factum narratur. XXI. Virgæ miraculum Virgini matri accommodatur. XXII. Immaculatæ Incarnationis modus evolvitur. XXIII. Virgo virga nucem peperit. XXIV. Adducuntur in confirmationem Isaiæ verba: « Exiet Virgo de radice Jesse, etc... » XXV. Ezechielis, necnon et rursus Isaiæ, et David testimonia. XXVI. Nasci potuit ex Virgine qui primoplasto costam sine passionis vestigio valuit subtrahere. XXVII. Christianis in miraculosa Nativitate lætandum.

I. SANCTUS hic cum declinat dicendi laborem¹, imperitiæ nostræ imponit pudorem. Sed nos postponimus totum pudorem, ne in hoc tanto devotionis nostræ conventu, imo veritatis ac fidei proventu, quo exhibuistis festivitati dominicæ Nativitatis honorem, male cautum videamus palpare torporem. Jussio nobis indixit angariam; charitas

¹ Credo hic agi de S. Paulo, cujus, ut probabile est, lecta fuerant hæc verba ex Propheta citata: *Generationem ejus quis enarrabit?* Isai. lxxviii, 8. Act. viii, 33.

elicit obsequium; dies exigit in prædicando frequentiam; sanctitas vestra provocat apparentiam.

II. Jussio, inquam, nobis indixit angariam, et videte quid Dominus dicat: « Qui te angariaverit mille passus, » vade cum eo alia duo (a). » Cedo imperio; dominicæ sententiæ succumbo; judicio colla submitto; hic me ducit ad unum milliarium, ego tria offero. Cursum meum in Trinitate perficio. Ille vocat ad unitatem; ego cum illo pergo usque ad Trinitatem. Una est ergo et angariati et angariantis intentio, quia necesse est ut mecum eat qui me angariat. « Qui te angariaverit, inquit, mille passus, » vade cum illo alia duo. » O angaria beata, quæ non facit injuriam, sed perducit ad gloriam! Unum et duo; tria in unum. Quadra via venit ad patriam; quia per quatuor Evangelia Trinitatis capimus sacramenta. Ab uno ad tria pergimus, et cum per tria currimus, ad unum recurrimus. Sed in unitate quæ tria sunt non finimus. Ecce in hac via, qua pergimus, tres video manare fontes. En aures erexit hæreticus; quasi audivit quod vult; audiat ergo et quod non vult. Tres, inquam, video manare fontes, sed una vena est quæ in tribus exuberat; quia Trinitas in unitate redundat; ac sic, qui ex uno biberit, de omnibus bibit. Verumtamen nulla ratione se satiat, nisi ex omnibus bibat, ut eundem saporis gustum in vena unitatis inveniat.

III. Dictum illud Domini evidentius est: « Ite, docete » omnes gentes, tingentes eas in nomine Patris et Filii » et Spiritus sancti (b). » Quod ergo est nomen Patris? Deus. Quod est nomen Filii? Deus. Quod est nomen Spiritus sancti? Deus. Deus unus, quia non dixit: « In nominibus, » sed « In nomine. » Unus Deus, Pater et Filius et Spiritus sanctus, Apostolo dicente, « Quia Dominus Deus

(a) Matth. v, 41 — (b) Id. xxviii, 19.

» tuus, Deus unus est. Mediator autem unius non est, Deus » autem unus est (a). » Quod individuum est in nominis unitate, non discernitur in naturæ æqualitate. Ex Patre Filius; a Patre Spiritus; in Patre Filius et Spiritus; in Filio et Spiritus et Pater; totus Deus unus, Pater et Filius et Spiritus sanctus. Nulla est in unitate divisio, nec admittitur in Trinitate discretio¹, nec est in alio (inferior) et in altero potior, sed perfecta, et una, et integra in singulis plenitudo. Ecce pergimus tria milliaria; non est ultra quo pergat angaria.

IV. Adjiciamus tamen aliquid de comparationis exemplo in præjudicata fide, ut divinis frivola comparemus. Si quis enim dubitat pluralem numerum in Deitate non cadere, aurum mihi declinet in numero, quod pluralitatem penitus non admittit in nomine, cum varias dividatur in species, quæ vocabula diversa significant; ut puta annulus, torques, brachiale, et cætera quæ una tantum formantur ex massa auri; tamen naturam non amittit in nomine, quia non mutatur in genere. Et annulus aurum est, et torques aurum est, et brachiale aurum est. Tres pone massas auri; omnes massæ aurum, hoc aurum, unum aurum, totum aurum; aut declina pluraliter, si potes. Aurum nihil habet in generis appellatione vocabulum; et quod non debetur in nomine, non separatur in genere, licet aliud audiatur in specie. Ita ergo et in Trinitate quodcumque dixeris Deus est. Patrem dixeris, Deus est; Filium dixeris, Deus est; Spiritum sanctum dixeris, Deus est. Deus autem unus est. Non admittit ergo Deitas numerum, quia nihil habet Trinitas in natura diversum. Et sicut non admittit numerum, ita non recipit incrementum.

(a) Rom. iii, 30; 1 Cor. viii, 4; Galat. iii, 20; 1 Tim. ii, 5, etc.

¹ Codex *dissertio*, cujus sensus non apparet, et error ex verbo præcedenti *discretio* facile intelligitur

V. Possunt ergo, inquis, dii dici, si tres sunt in substantiæ unitate personæ. Absit a te, Christiane, ut quando hac consideratione ducaris. Diabolus enim in origine mundi principaliter in hac causa damnatus est, quia deos, cum homines vellet decipere, subinduxit dicens: « Et » eritis sicut dii (a), » cum dicere debuerit: » Sicut Deus. » Futuram enim viam sternebat idolis, qui repudio dejectus fuerat unitatis. Sive enim hoc de Patre et Filio et Spiritu sancto, sive de ipsis hominibus tanquam diis futuris dixit, utrobique mentitus est, origo mendacii. Et si deos dicimus, quid inter Christianum gentilemque intererit, qui multos deos credit; et alios majores, alios minores esse confingit; et ab uno Deo vero erratica vanitate desciscit? Si hoc in Christiano deprehenditur, quid in gentili damnatur? duos autem vel tres deos ille asserat, ille defendat, qui contra canonis auctoritatem non admittit in Patre et Filio et Spiritu sancto unitatem: et in ipsa unitate inseparabilem dividit Trinitatem; et cum separat Trinitatem, interficere nititur veritatem; et dum dicit unum esse majorem, alium vero esse minorem, per falsitatis gradus inducit in ipsa Divinitate diversitatem; quæ si viget (*sic*) tempore et merito, non æqualis natura, sed impar est. Nobis autem, ut diximus, unus Deus, Pater et Filius et Spiritus sanctus. Gradum non admittit æqualitas, nec diversitatem recipit unitas, nec degenerat in nomine et natura Divinitas.

VI. Verum quid ego in altitudine disputationis adductus, fastigia metuenda pertingo? Aliud est nobis pro festivitatis diei dicendi propositum. Omittamus interim illa quæ in sacramentis arcana sunt. De his, quibus dominica est Incarnatio peracta tractemus. Hodierna enim die, Fratres mei, exultaverunt Angeli; fremuerunt cœli, resul-

(a) Gen. iii, 5.

taverunt elementa mundi, lætati sunt inferi, quorum ergastulis tenebantur, mortis compede et ditione captivi. Lætentur ergo hodie populi christiani, quia natus est in carne Dominus mundi, et deletum est elogium hominis primitivi. Natus est Dominus in carne vera, et victa est in hac Nativitate natura, quia Virgo concepit, et peperit illibata, et facta est mater vera, quæ permansit virgo perpetua. Natus est hodie Dominus; redemptus est mundus, et elisus est diabolus. Et videte rem miram. Natus est hodie agnus, et fugatus est lupus. Natus est hodie agnus, et annuntiatus est Pastoribus pastor bonus et agnus; pastor ad custodiam, agnus ad victimam. Et quia agnus dicitur, et aries et ovis esse perhibetur. Ipse est enim aries qui tenebatur in spinis cornibus, cum immolandus Isaac beatus fuisset oblatus¹. Ille denique subtractus est neci, hic affixus est cruci. Ille ligatus vinculis super ligna jacuit; Christus affixus clavis in cruce pependit; et portavit coronam spineam, cum iret ad victimam, qui jam habuit coronam ex pretiosis lapidibus, pretiosam manu Patris, artificio pietatis intextam. Arietis quippe omnis virtus in fronte est; et nobis fortitudo omnis in cruce qua signamur in fronte. Ac perinde quod per figuram Judæa signabat in postibus, nos habemus in frontibus, pro quibus agnus innocens docetur occisus. Arius ergo secundum constantiam, agnus juxta innocentiam. Et quamvis diversi sexus sunt in animantibus istis, tamen est natura generis in unitatis æqualitate conformis.

VII. Natus est ergo hodie in carne Deus, et « Claritas » Deo annuntiata est in excelsis, et pax in terra hominibus bonæ voluntatis (a). » Claritas Deo præstituitur ad

(a) Luc. II, 14.

¹Vide comparisonem Isaaci cum Christo in lib. II. contra Maximum Ariam, n. 9; et Enarrationem in in Psal. xxx, n. 9.

triumphum, et hominibus, qui dudum cum Deo habebant divortium, pacis redditum est sacramentum, et luctum accepit diabolus sempiternum. « Fuerunt autem, inquit, » Pastores in illa regione pernoctantes et custodientes » nocturnas vigiliis super gregem suum. Angelus autem » Domini astitit illis, et claritas Dei circumfulsit illos; et » timuerunt Pastores timore magno nimis. Et dixit illis » Angelus: Ne timueritis; ecce enim annuntio vobis gaudium magnum quod erit universæ terræ: quia natus est » vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum: Invenietis infantem pannis involutum, et positum in præsepio (a). » Ite, ite, Pastores, ad stabulum; currite celeres ad præsepium; ibi invenietis hodie agnum natum, gaudium nostrum, obiectum, ex peccatis nostris, sordidorum involuero pannorum; qui non pro unius populi liberatione voluit mactari, sed pro cunctis debebat gentibus crucifigi. Infans in præsepio, juvenis pependit in ligno.

VIII. Nativitatis dominicæ « Sacramentum, quod juxta » Apostolum, manifestatum est in carne, justificatum est » in Spiritu, visum est Angelis, prædicatum est gentibus, » creditum est in hoc mundo, assumptum est in gloria (b); » quod Patriarchæ susceperunt, Prophetæ ante testati sunt, Angeli fundaverunt, Apostoli firmaverunt, Martyres patiendo confessi sunt, factis veritas docuit, fides nostra probavit, virtus implevit, et ad nos usque per gratiam divini sacramenti transivit. Habemus hujus fidei testes idoneos, assertores probatos, et Apostolos magistros. Quod enim videri non poterat in Deitatis majestate, innotuit evidenter in carnis humilitate; et quod celabatur sapientibus in virtute coelesti, revelatum est parvulis in infirmitate carnali; et ut erigeretur infirmitas, coelestis est hu-

(a) Luc. II, 8-12. — (b) I Tim. III, 16.

miliata sublimitas. Sed ita est humiliata Divinitas, ut non amitteret quod habet in natura veritatis, et tamen virtutem sumeret infirmitas ex commercio Divinitatis.

IX. Factum est ut Evangelista testatus est; virtus infirmitate emicuit. Deus carnem ita ex Virginis matris vulva suscepit, ut non præeunte seminatione carnali caro existeret, sed ex operatione cœlesti et conjunctione Verbi; et cum, nimio affectionis desiderio, vult hominem reparare, hominem reformavit in homine, et virginem carnem assumpsit ex Virgine. Amavit te Homo-Deus, et fecit se, propter te, hominem Deus. Suscepit te, et subiecit se, Apostolo dicente: « Se ipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudine hominis constitutus, et habitu inventus ut homo. Propter quod et Deus exaltavit eum et donavit ei nomen quod est super omne nomen (a). » Inanivit se, et implevit te: inanivit se claritate, et implevit te. Inclinavit se, et erexit te. Inde denique per Spiritum sanctum Propheta psalmidicus cantavit: « Domine, inclina cœlos, et descende (b). » Descendit ad te, ut tu ascenderes ad eum; et tantum inclinavit se, ut qui mori non norat ex se, moreretur pro te, sed tamen ab se, quia nisi vellet mori, mors ei non poterat dominari; et nisi hodie vellet nasci, non posset teneri conditione carnali. Voluit ergo nasci, ut vellet et mori. Quia nisi primum carnem libens subiret, in secundo, nulli se passioni subiceret; nec mors ad eum posset accedere, nisi vellet carnem, quæ habet conditionem moriendi, suscipere. Sed neque ipsa caro mori posset, nisi voluisset, ipso dicente: « Pono animam meam a me, et nemo auferet eam a me; sed ego pono eam a me. Potestatem habeo ponendi animam meam; et potestatem habeo iterum sumendi eam (c). » Nobis autem non prodesset, nisi mori voluis-

(a) Philip. 2, 7-9. — (b) Psal. cxlvi, 5. — (c) Joan. 1, 17, 18.

set, quia nisi mori voluisset, homo ad æternitatem pristinam non rediisset. Mortuus est ergo quia voluit; sed hominem, qui mortuus fuerat, ad immortalitatem ex sua morte transvexit. « Inclinavit ergo cœlos et descendit (a). » Captivavit inferos, et ascendit, Apostolo dicente: « Captivam duxit captivitatem (b). » Interea non dixit, Captivatorem, sed « Captivitatem: » imo vero captivatorem, quia captivitatem. Et quam captivitatem? mortem. Occidit ipsam litteram, et perdidit magister sceleris scholam. Exarmavit armatum, eripuit illi gladium suum, et duxit captivatorem cum ipsa captivitate captivum. Hoc Scriptura testatur dicens: « Ibit mors et egredietur; et diabolus ante pedes ejus stetit (c). » Qui ergo ante pedes victoris stetit victus, quomodo possit stare, nisi captivus? « Inclinavit cœlos et descendit » ad mundum. Captivavit diabolum, et ascendit in cœlum; ut qui est per naturam regnator in cœlis, esset per carnem dominator in terris, et per mortem fieret triumphator in inferis, Apostolo dicente: « Ut omne genua curvetur, cœlestium, terrestrium et infernorum (d). Et: Ad hoc Christus mortuus est et resurrexit, ut et mortuorum, et vivorum dominetur (e). »

X. Natus est Deus ex utero Virginis, ex intemerato connubio, ex puro matrimonio; sine semine viri, sed ex semine Verbi; et in forma servi, qui ante sæcula, natus est ex Deo¹ in forma Dei. Et ut servus fieret dominus, Dominus ipse factus est servus. Sed totius hujus mysterii opus suscepit virgineus uterus; formavit Spiritus sanctus. Exivit homo Deo plenus, qui tamen et homo esset et Deus, ut ait Apostolus: « Utrumque unum (f), » caro scilicet et Verbum, discreta natura, sed per voluntatem Dei concreta

(a) Psal. xvii, 10. — (b) Ephes. iv, 8. — (c) Habac. iii, 5. — (d) Philip. ii, 10. (e) Rom. iv, 9. — (f) Ephes. ii, 14.

¹ Codex male ex eo.

substantia; ut quæ erant ante duo diversa, in unionem fierent nativitatis hujus fibula sociata. Uterus tamen Virginis officina hujus sacramenti fuit. Quæ ita partum, sicuti concepit, emisit, et quæ virum in conceptu non admisit, virum æque sine ullo detrimento pudoris emisit. Nec passa est masculum virum¹; virum scilicet in virtute divina et humana fragilitate concretum; sed Deum in virtutibus et operatione perfectum, apostolo Petro dicente: « Jesum Nazarenum virum a Deo ostensum in vobis (a). » Hinc Esaias propheta: « Ecce, inquit, Virgo concipiet et » pariet filium (b). » Virgo est igitur quæ concepit, Virgo quæ peperit. Conceptum sine præjudicio² partus incorruptibilis subsequutus est; quia sequens naturæ processus, ex priori sumpsit originem. Habuit enim Deus Filius nostræ similem partitudinis exitum, sed similem non potuit habere conceptum. Humanus enim partus ex corruptione concipitur; in partu vero Filii Dei, mater intacta servatur. Mater est enim facta cum peperit, et virgo intemerata concepit. Ex semine Verbi prægnata divinitus, partum sine detrimento pudoris emisit; quia virgo concepit et peperit. Sensit Virgo partus legem, sed genitalem conceptus non pertulit passionem; et insensibilis conceptionis ingressus sensibilem exitum habuit; sed corruptionis injuriam mater intemerata non sensit. Coëunt igitur in fœdera sanctitatis virginitas et Divinitas. Virgo obtulit mentem, Verbum exhibuit incorruptionem; illa animi et corporis sanctitatem, Verbum pudoris integritatem, et perennem virginitatem. Inde est quod Angelus dixit: « Benedicta tu » inter mulieres (c), » quia jam benedicta fuerat inter virgines. Hanc enim sibi vindicant beatæ matres, hanc sanctæ amplectuntur et virgines. Inter matres, virgo est;

(a) Act. 11, 22. — (b) Isaï. vii, 14. — (c) Luc. 1, 42.

¹ Hic desse quædam videntur. — ² Codex male sine iudicio.

inter virgines, mater est; quia concepit et peperit, et virgo esse non desiit. « Benedicta tu inter mulieres; » quia cum esset futura mater, non erat sensura quod mulier.

XI. Sed indignus est, inquit hæretici, uterus Deo; et immortalem Deum non potuit generare mortalis; quia stultum est credere de parvis magna proferri, et de minimis ingentia procreari. Jam si tibi, quisquis es, Perfide, ex temporalibus rebus ostendero¹ plus esse quod nascitur, ab eo qui generat, et magnificentius esse quod profertur, ab eo ipso qui profert, blasphema tibi claudentur ora; et veluti offas accipiens, Impudens, oblatrandi amittes licentiam. Quæro ergo ex te quid tibi præstantius videatur, mel aut apis; musca an cera. Si comparisonem facis, quæ conficit, vilis est; et plus est ipsa, quam conficit ore, confectio: et pretiosiora² sunt mella quam musca; et pulchrior est in opere, quæ deformis invenitur in corpore. Casta tamen mater producit examina liberorum, quæ nec concubitus pertulit nec maritum; et favum exhibet dulcedinis, quæ in corpore taxatur pretio vilitatis. Accipe adhuc aliud: aurum de terra nascitur, et plus est terra quod nascitur de terra; sericum textit aranea, et plus est sericum quam aranea; ostrea expuunt margaritam, et plus est margarita quam ostrea; tinguntur lanæ conchiliis, et vilia sunt conchilia ipsa, cum sit purpura pretiosa. Ex visceribus montium pretiosi lapides excluduntur, in quorum comparatione totus ipse mons vilis est, quia unius gemmæ pretium meritum cujuslibet montis excedit. Ecce in visceribus petrarum gemmæ fulgor tenetur inclusus; inde idem prosatus, et non aliunde conceptus; et multo minus est qui gignit, ab illo qui gignitur. De inferioribus tamen superba nascuntur; de modi-

¹ Cod. male extendero. — ² Id. pretiosa.

cis magna; de sordidis pulchra; de vilissimis pretiosa procedunt. Quid ergo indignum iudicas Domino Virginis uterum? aut non putas potuisse ex homine nasci Hominem-Deum, cum in rebus, quarum mentionem fecimus, plus esse videas nascentium privilegium meritorum. Quoties autem contigit ut ex plebeio imperator, ex laico nasceretur episcopus, et ille fieret dominus patris sui, hic pater genitoris sui; ille dominus mundi, hic pater populi christiani? Quin imo hæc te maxime rei magnitudo sollicitet et invitet, quia virgo concepit, virgo peperit, virgo permansit, et virgo semper esse non desinit. Virgo ante conceptum, virgo post partum, et virgo permanet in æternum.

XII. Frustratum est in Nativitate Domini argumentum sæculi, et sapientia terrenæ disquisitionis evanuit. Quod enim est argumentum sæculi? Si peperit, inquiunt, cum viro concubuit; et quasi ratione non videtur abhorrere quod dicunt, siquidem et Apostolus dixerit: « Neque natura ipsa docet vos (a). » Sed vicit argumentum sæculi, exclusit naturæ legem naturæ Creator. In illo enim conjectura quaeritur, in isto Omnipotentis virtus et magnitudo tractatur; et ubi virtus, nihil de exemplo præscribitur. Quare? quia Apostolus e diverso dixit: « Qui vocat ea, quæ non sunt, quasi sint (b). » Quod est argumentum Dei? Virgo peperit, et cum viro non concubuit; quia Verbum carnem factum mater perfecta generavit. Sed stultum, inquit sæculum, credere potuisse parere, quam cum viro negaveris concubuisse. Sed hoc est quod nos maxime in hac sacramenti admiratione confortat; ut in sacramento sim sapiens, ut sæculo stultus inveniar. Scriptum est enim: « Apprehendam sapientes in astutia eorum (c). » Et iterum: « Dominus novit cogitationes sapientium,

(a) 1 Cor. II, 14. — (b) Rom. IV, 17. — (c) 1 Job, V, 13; et 1 Cor. III, 19.

» quoniam vanæ sunt (a). » Quibus concinens apostolus Paulus ait: « Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor » hujus sæculi? Nonne per stultitiam infatuavit Dominus » sapientiam hujus mundi? Etenim non cognovit mundus per sapientiam Deum. Placuit enim Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes (b). Quod » ergo stultum sæculi est, hoc sapientia Dei est (c); ut per » sapientiam Dei reprobetur sapientia mundi (d). » Quæ cum sophismatum syllogismis in astutia vanitatis putat se posse proficere, non intelligit virtutem Dei per omnipotentiam, quæ vult posse perficere. Omnipotenti enim non potest de eo quod fecerit, ut diximus, in rebus naturisque præscribi; quia quod fecit, ante non fuit: sed nec de materia ulla protulit et sic fecit; sed « Dixit et facta » sunt, præcepit et creata sunt (e), » quæ ante non fuerant. Cui ergo subest facere quod non est, ex eo quod jam est¹, quod vult facere non potest? Ubi intercedit² conjunctio viri, generationis profectus ex semine est; licet hoc in sterilibus foeminis vacuetur, in quibus vacat affectus seminis, si non interveniat munus auctoris. Ubi autem opus virtutis auditur, nihil illic comparisonis admittitur; quia quod divina virtus perficit, comparisonem de mortalibus non admittit; quia si comparatur exemplo, non erit singulare, et caret miraculo, quod non habet novitatem.

XIII. Sed putas Deum, Incredule, ex contactu uteri potuisse foedari? Non quidem consentio sacrilegio tuo, sed respondeo blasphemio tuo. Si enim hoc ex vase illo cordis tui inquinatissimo ructasti, non esse tibi incognita Apostoli illa sententia debuit, qua dictum est: « Quia omnia

(a) Psal. xciii, 11; et 1 Cor. III, 20. — (b) Id. I, 20, 21. — (c) Ibid. 25. — (d) Ibid. 19. — (e) Psal. cxlviii, 5.

¹ Codex male non est. — ² Id. perperam inter. (3) — 13, 1, 17 (3)